

**АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ
СОРБЕНТІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ
ПРОТЯГОМ 2014-2017 РОКІВ**

Бердник О.Г.¹, Горілий І.В.¹, Березняков А.В.²

Кафедра фармакоекономіки¹

Кафедра клінічної фармакології ІПКСФ²

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

feknfau@ukr.net

Адсорбуючі лікарські засоби (адсорбенти, сорбенти) – це препарати з високою поверхневою активністю, що поглинають (адсорбують) різні хімічні сполуки, запобігаючи подразненню нервових закінчень. Адсорбенти – це досить подрібнені речовини, що набувають корпускулярної будови. Ефект адсорбції зумовлений фіксацією молекул різних речовин на поверхні сорбенту. До адсорбуючих засобів належать дві групи: нейтральні сорбенти (вугілля активоване, ентеросгель, силікс, сорбекс, смекта) і спеціальні – іонообмінні смоли (іоніти різного походження). Адсорбуючі властивості мають також сферичне азотовмісне вугілля – сферичний карбоніт, коксове активоване вугілля, сферичний вуглецевий сорбент, активовані вуглецеві волокна. Спеціальні сорбенти використовують для видалення токсичних речовин із крові (гемосорбція), лімфи (лімфосорбція), плазми крові (плазмосорбція) та інших рідин організму. Поряд з гемосорбцією використовують адсорбенти для ентеросорбції, тобто введення сорбенту у травний канал забезпечує дезінтоксикацію ксенобіотиків та ендогенних токсинів. При аналізі фармацевтичного ринку України за період з 2014 по 2017 рік було встановлено 4 міжнародні непатентовані назви (МНН) сорбентів, які представлені близько 40 торговими найменуваннями (ТН). Отримані в попередній нашій роботі дані свідчать про те, що ринок сорбентів різноманітний. Сорбенти на фармацевтичному ринку України представлені як іноземними, так і

вітчизняними виробниками але більшість ринку все ж таки займають вітчизняні лікарські засоби (ЛЗ). Дані ЛЗ мають широкий діапазон цін, що дозволяє оптимізувати витрати на лікування хворих.

Метою даної роботи є оцінка показників соціально-економічної доступності сорбентних лікарських засобів на українському фармацевтичному ринку протягом 2014-2017 років.

Для аналізу соціально-економічної доступності сорбентів розраховали показник адекватності платоспроможності ($C_{a.s.}$), який показує частку заробітної плати, що витрачається на придбання ЛЗ на місячний курс лікування і розраховується за формулою:

$$C_{a.s.} = P/W_{a.w.} \times 100\%,$$

де P – вартість курсу лікування на 1 місяць,

$W_{a.w.}$ – середня заробітна плата за досліджуваний рік.

Значення величини середньої заробітної плати в Україні за досліджувані роки знаходили на сайті Державної служби статистики України. Усі ТН були розділені на три категорії: високодоступні, значення показника адекватності платоспроможності яких було менше 5% ($C_{a.s.} < 5\%$), середньодоступні ($5\% < C_{a.s.} < 15\%$) та малодоступні ($C_{a.s.} > 15\%$).

Результати оцінки соціально-економічної доступності сорбційних ЛЗ наведені в таблиці.

Таблиця

Показники доступності сорбентів в Україні протягом 2014-2017 рр.

АТС-код, МНН ЛЗ	% кількості ТН різного ступеня доступності за показником $C_{a.s.}$				
	Категорія доступності	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
А07В С05 Діосмектит	Високодоступні	100% (5ТН)	80% (4ТН)	100% (7ТН)	100% (3ТН)
	Середньодоступні	-	20%	-	-

			(1ТН)		
	Малодоступні	Не виявлені			
А07В А01 Вугілля активоване	Високодоступні	100% (13ТН)	100% (14ТН)	100% (11ТН)	100% (10ТН)
	Середньодоступні	Не виявлені			
	Малодоступні	Не виявлені			
А07С А Регідрон	Високодоступні	100% (5ТН)	80% (4ТН)	80% (4ТН)	100% (6ТН)
	Середньодоступні	-	20% (1ТН)	20% (1ТН)	-
	Малодоступні	Не виявлені			
А07В С10 Інші сорбенти	Високодоступні	100% (16ТН)	100% (12ТН)	100% (16ТН)	100% (15ТН)
	Середньодоступні	Не виявлені			
	Малодоступні	Не виявлені			

Отримані результати показали, що протягом всього досліджуваного періоду найбільш доступним виявилось вугілля активоване (А07В А01), 100% його ТН (13 ТН у 2014 році, 14 ТН – 2015 р., 11 ТН – 2016 р, 10 ТН – 2017 р.) були високодоступними, а також ЛЗ групи Інші сорбенти (А07В С10): 16 ТН у 2014 році, 12 ТН – 2015 р, 16 ТН – 2016 р., 15 ТН – 2017 р. Всі препарати з МНН Регідрон (А07С А) та Діосмектит (А07В С05) у 2015 році (по 5 ТН відповідно) були віднесені до середньодоступних. У 2016 році доступність препаратів підвищилась, оскільки всі МНН були віднесені до високодоступних, окрім Регідрона, серед ТН якого до середньодоступних були віднесені 20% (1 ТН) у 2015 та 2016 роках відповідно.

Отже, сорбентні лікарські засоби на фармацевтичному ринку України у 2014-2017 рр. представлені переважно високодоступними препаратами і тільки ЛЗ Регідрону у 2015-2016 рр. та ЛЗ Діосмектиту у 2015 р. частково були віднесені до середньодоступних.

Таким чином, за досліджуваній період сорбенти були переважно високодоступними ЛЗ для населення України.